

Å bli vurdert av fagfeller er ingen spøk.

Blant likemenn

KOMMENTAR | Bendik Wold |

TUKT: Morten Traavik har provosert kolleger i scenekunstheltet med forestillingen «Sløserikommisjonen». Nå hevder han at Kulturrådet straffer ham økonomisk. FOTO: THOR BRØDRESKIFT

Har Kulturrådet «straffet» Morten Traavik ved å frata ham kunstnerskapstøtta? Det hevdet scenekunstneren selv i tirsdagens

Klassekampen.

På forhånd hadde Traavik sendt en bekymringsmelding til Kulturrådet om inhabilitet i komiteen som skulle behandle søknaden hans. Blant de potensielt partiske var utvalgsleder Siri Broch Johansen, ifølge Traavik en «nær venninne» av Pia Maria Roll, en av kunstnerne bak «Ways of seeing». Miljøet rundt Roll har stått sentralt i kampen for å få Traaviks forestilling «Sløserikommisjonen» kansellert og stoppet, hevder opphavsmannen.

Traaviks kartlegging av sympatier og antipatier i scenekunstheltet kan virke både paranoid og sladderbladaktig. På den annen side: Her er det mye som står på spill – også monetært. I denne søknadsrunden ble seks scenekunstkompanier beriket med til sammen 75 millioner kroner.

Traavik søkte om 22,5 millioner; nå sitter han igjen med ingenting. Hvis han faktisk ble forskjellsbehandlet på grunn av et teaterstykke som har fornærmet noen av kollegene hans, er det vel rimelig å kalle det en skandale?

At kunststøtta skal fordeles utelukkende ut fra kunstfaglig skjønn, uten sideblikk til politikk eller fagforeningsinteresser, er et grunnleggende prinsipp i norsk kulturpolitikk. Her til lands sikres dette gjennom såkalt selvforvaltning – at kunstneres støttesøknader behandles av likemenn og -kvinner. Systemet kan minne om akademias «peer reviews», og det går knirkefritt så lenge konfliktnivået i feltet er lavt.

Verre blir det hvis kunstnermiljøer havner i regelrett krig med hverandre. Da kan det, som nå, oppstå mistanker om at noen benytter sine posisjoner i Kulturråd-systemet til å tukte meningsmotstandere økonomisk.

«Hadde utvalget kastet penger etter den ene og ikke den andre, ville det blitt bråk»

Morten Traavik sier det ikke rett ut, men det kan tenkes at han ville foretrukket at Kulturdepartementet hadde behandlet søknaden hans, eller i hvert fall et fagutvalg som ikke besto av utøvende kunstnere. Begge deler er «umulige» posisjoner i dagens norske kulturpolitiske debatt. Det er synd, for selv om fagfelleevaluering et fornuftig hovedprinsipp for forvaltning av kunststøtta, er det ikke uten paradokser og inkonsekvenser. Hvis ikke dét er lov å påpeke, blir det også vanskelig å forbedre dagens modell.

Kulturrådets behandling av Traavik-saken avslører minst et par av skavankene. På papiret har fagutvalget opptrådt ryddig; de tre medlemmene Traavik hadde innsigelser mot, meldte seg inhabile og deltok ikke i behandlingen av søknaden hans. Så kan man selvsagt innvende, som tidligere utvalgsmedlem Sæmund Fiskvik gjorde i gårsdagens Klassekampen, at inhabile medlemmer bør regnes som inhabile i *hele* søknadsrunden – i teorien kan man jo fremme én søkers kandidatur ved å snakke ned konkurrentene, eller motsatt.

At Kulturrådet opplyser at det «flere ganger» har skjedd at for mange utvalgsmedlemmer var inhabile, slik at en sak er blitt sendt videre til Rådet for Norsk kulturfond, er også paradoksalt. Rådet er for sikkerhets skyld politisk utnevnt – av regjeringen.

En annen som fikk avslag på sin søknad om kunstnerskapstøtte denne uka, var Pia Maria Roll. At «Ways of seeing»-kunstneren led samme skjebne som Traavik, kan ved første øyekast synes som et bevis for at Kulturrådets fagutvalg *ikke* er politisert – man valgte i hvert fall ikke side i krangelen rundt «Sløserikommisjonen».

Samtidig: Er det ikke tenkelig at konflikten likevel kan ha murret i utvalgsmedlemmenes bakhoder – og gjort de kunstneriske vurderingene mindre «reine» enn de strengt tatt skal være? Hadde utvalget kastet penger etter den ene og ikke den andre, ville det garantert blitt bråk.

Roll og Traaviks underlige skjebnefellesskap illustrerer noe av problemet med dagens kunststøtte: Vi trenger et system som garanterer frie kunstfaglige vurderinger både av kunstnere som utsettes for politisk press, som Roll, og av kunstnere som har lagt seg ut med sine kolleger, som Traavik. Her er det faktisk sant, som det heter i den venstreradikale frasen, at ingen er fri før alle er det.